

Tisková zpráva

Hodnocení ekonomické situace a materiálních životních podmínek v střeoevropském srovnání – leden 2017

- ⊙ Současnou ekonomickou situaci nejlépe hodnotí Češi následovaní Poláky, relativně nejhorší hodnocení současné ekonomické situace se objevuje mezi dotázanými ze Slovenska.
- ⊙ V očekáváních dalšího vývoje ekonomické situace vesměs mírně převažují optimistická očekávání nad pesimistickými, ovšem zejména na Slovensku a v Maďarsku a v menší míře i v České republice se zdaleka největší část veřejnosti kloní k názoru, že se v nejbližším období ekonomická situace nezmění.
- ⊙ Materiální životní podmínky svých domácností nejpříznivěji hodnotí Poláci, čeští občané jsou v tomto ohledu s odstupem druhí před Slováci a tradičně svoje materiální životní podmínky nejkritičtěji hodnotícími Maďary, přičemž ale u Slováků, Maďarů i Poláků došlo od léta loňského roku k podstatnému zlepšení.
- ⊙ Z hlediska očekávaného vývoje materiálních životních podmínek svých domácností se čeští občané vyjadřují poněkud skeptičtěji než Maďari, Slováci či Poláci.

Zpracoval:

Jan Červenka

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586; e-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

V lednu 2017 CVVM zjišťovalo, jak občané hodnotí materiální životní podmínky svých domácností a ekonomickou situaci v zemi. Pod zastřešením CEORG¹ byl výzkum na toto téma v průběhu ledna 2017 realizován též v Polsku² a v Maďarsku³ a koncem listopadu 2016 rovněž na Slovensku⁴.

Tabulka 1: Hodnocení současné ekonomické situace⁵ (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi dobrá	3	1	1	1
dobrá	37	32	20	18
ani dobrá, ani špatná	39	41	51	38
špatná	17	17	23	36
velmi špatná	2	3	4	6
neví	2	6	1	1

Pozn.: Procenta ve sloupcích.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 9. - 22. 1. 2017, 1039 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 7. - 15. 1. 2017, 1045 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 13. - 23. 1. 2017, 999 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 23. - 29. 11. 2016, 1008 respondentů starších 18 let.

První otázka se týkala toho, jak respondenti vidí ekonomickou situaci své země. Jak ukazují výsledky zachycené v tabulce 1 a v grafu 1, Češi a podobně tak i Poláci hodnotí ekonomickou situaci ve své zemi častěji příznivě než nepříznivě, zatímco v Maďarsku a na Slovensku negativní hodnocení ekonomické situace převládá nad pozitivním.

¹ CEORG [The Central European Opinion Research Group] zahrnuje tři instituce zabývající se výzkumem veřejného mínění v ČR [CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i. - Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR], v Maďarsku [TÁRKI - Társadalomkutatási Intézet és Társadalomkutatási Informatikai Egyesülés] a v Polsku [CBOS - Centrum Badań Opinii Społecznej]. S CEORG pravidelně spolupracuje i slovenská agentura FOCUS.

² V Polsku šetření proběhlo ve dnech 7. až 15. 1. 2017 na reprezentativním souboru 1045 respondentů ve věku od 18 let.

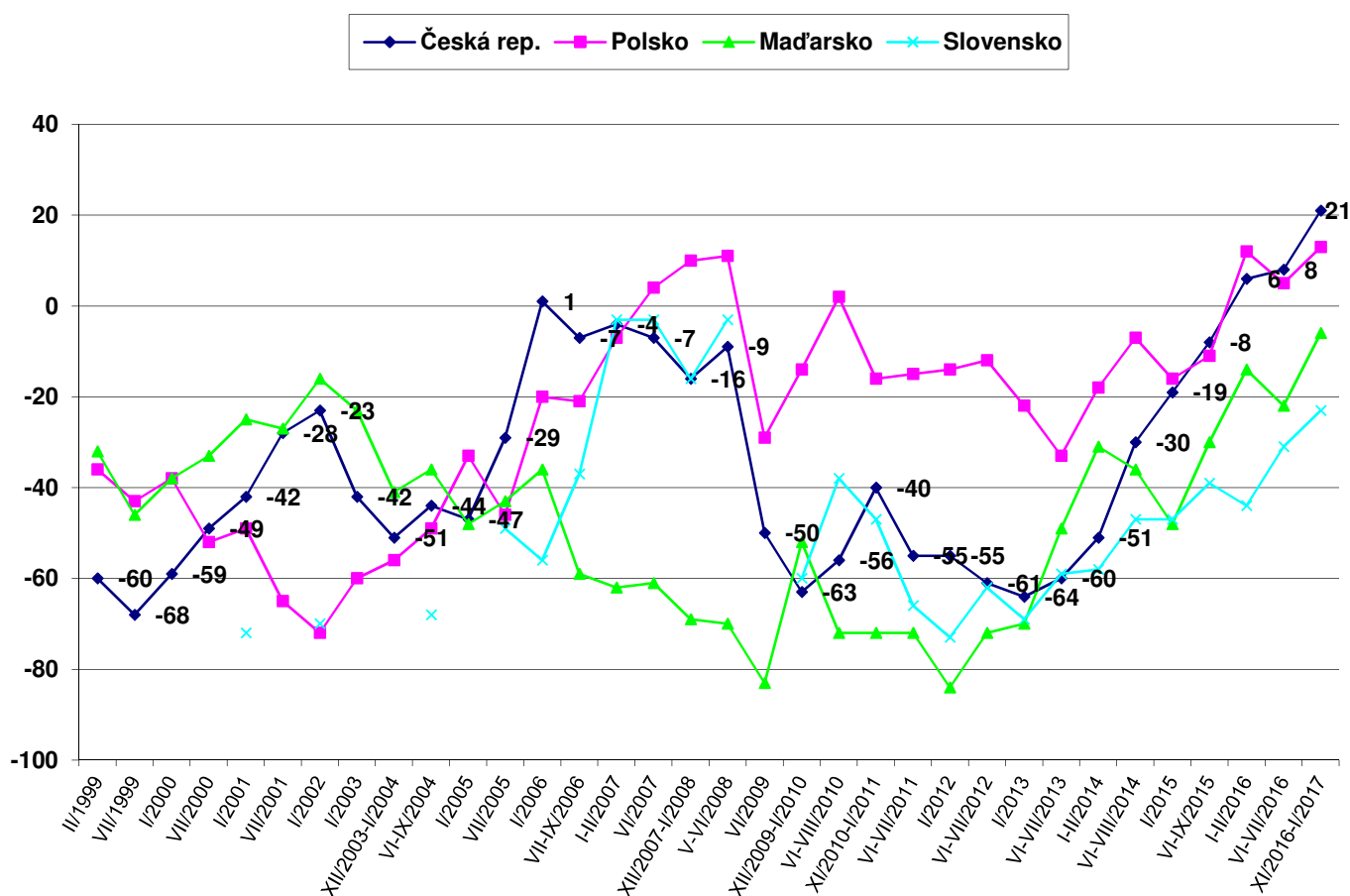
³ V Maďarsku proběhl sběr dat v termínu od 13. do 23. 1. 2017 na reprezentativním souboru 999 respondentů ve věku od 18 let.

⁴ Na Slovensku sběr dat realizovala agentura FOCUS ve dnech od 23. do 29. 11. 2016. Dotazováno bylo 1008 respondentů ve věku od 18 let.

⁵ Otázka: "Jak byste hodnotil současnou ekonomickou situaci v naší zemi? Je podle Vás velmi dobrá, dobrá, ani dobrá, ani špatná, špatná, velmi špatná?"

V případě ČR, kde hodnocení dopadlo relativně nejlépe, podíl příznivého hodnocení dosahoval dvou pětín (40 %), zatímco přibližně pětina (19 %) české veřejnosti hodnotila ekonomickou situaci v zemi naopak nepříznivě, takže rozdíl činil +21 procentních bodů. Na druhém místě s nevelkým, ale statisticky významným odstupem za Českou republikou skončilo Polsko, kde podíl příznivého hodnocení ekonomické situace tvořil třetinu (33 %) při s ČR zcela srovnatelném, pětinovém podílu negativního hodnocení (20 %) s rozdílem +13 procentních bodů mezi oběma podíly a při podobném, cca dvoupětinovém podílu neutrálního hodnocení situace jako „ani dobré, ani špatné“ (39 % v ČR, 41 % v Polsku). Maďaři a Slováci pak hodnotí ekonomickou situaci ve své zemi podstatně hůře než Češi a Poláci, přičemž mezi nimi navzájem poněkud lépe vyznívá hodnocení ekonomické situace u občanů Maďarska. Podíl pozitivního hodnocení v Maďarsku činil asi pětinu (21 %), zatímco negativní hodnocení lehce převyšovalo úroveň jedné čtvrtiny (27 %) s výsledným rozdílem -6 procentních bodů. Na Slovensku se úroveň pozitivního hodnocení příliš nelišila od Maďarska, když tento podíl zde činil 19 %, ale podíl negativního hodnocení převyšoval úroveň dvou pětín (42 %) s rozdílem -23 procentních bodů.

Graf 1: Hodnocení současné ekonomické situace – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi dobrá“ a „dobrá“ a součtem podílů „špatná“ a „velmi špatná“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

V porovnání s předchozím výzkumem z léta roku 2016 se hodnocení současné ekonomické situace zlepšilo ve všech čtyřech sledovaných zemích, přičemž v České republice a v Maďarsku je aktuální hodnocení ekonomické situace vůbec nejlepší od roku 1999, odkdy srovnatelná měření v našich výzkumech probíhají. Totéž lze říci i v případě Polska, i když u něj již v roce 2008 a rovněž na začátku minulého roku byly zaznamenány srovnatelné výsledky. Slováci ekonomickou situaci ve své zemi hodnotili o něco lépe pouze v období let 2007-2008 bezprostředně před nástupem světové finanční a ekonomické krize.

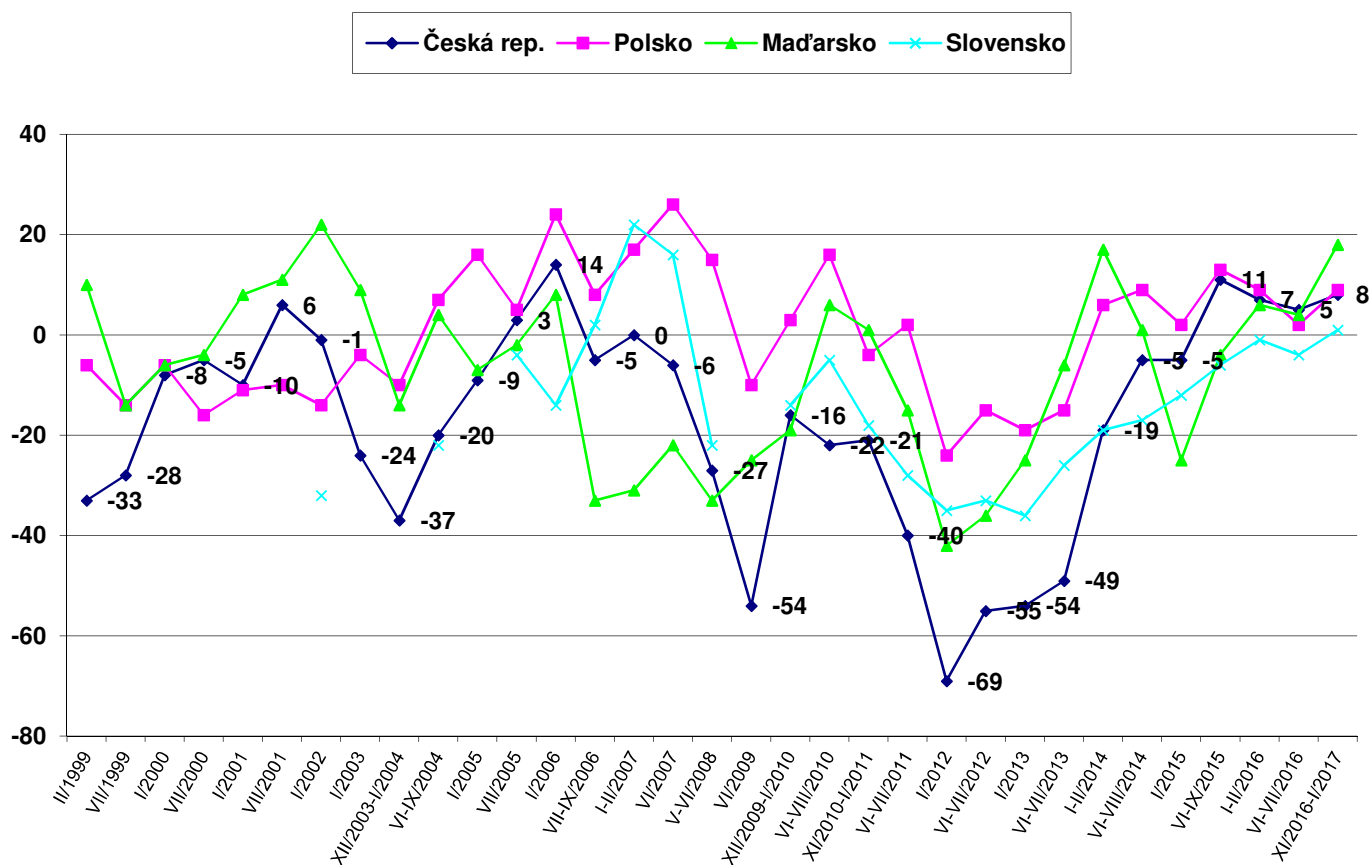
Tabulka 2: Očekávaný vývoj ekonomické situace⁶ (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi se zlepší	1	2	1	0
trochu se zlepší	25	29	29	18
nezmění se	49	37	55	57
trochu se zhorší	16	18	10	13
velmi se zhorší	2	4	2	4
neví	7	10	3	8

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 9. - 22. 1. 2017, 1039 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 7. - 15. 1. 2017, 1045 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 13. - 23. 1. 2017, 999 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 23. - 29. 11. 2016, 1008 respondentů starších 18 let.

Graf 2: Očekávaný vývoj ekonomické situace – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi se zlepší“ a „trochu se zlepší“ a součtem podílů „trochu se zhorší“ a „velmi se zhorší“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

⁶ Otázka: "Myslíte si, že ekonomická situace se v České republice v tomto roce velmi zlepší, trochu se zlepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?"

Očekávání budoucího ekonomického vývoje zachycené v tabulce 2 a v grafu 2 se na rozdíl od hodnocení současné ekonomické situace v jednotlivých zemích příliš nerozcházejí. Ve všech zemích očekávané zlepšení ekonomické situace převyšuje podíl předpokládaného zhoršení, byť v případě relativně nejskeptičtějších Slováků je tento převis statisticky nevýznamný. Celkově relativně neoptimističtější vyznívají očekávání maďarských respondentů, mezi kterými tři z deseti (30 %) očekávají zlepšení ekonomické situace a jen o málo více než desetina (12 %) očekává zhoršení, což představuje rozdíl ve prospěch zlepšení o velikosti 18 procentních bodů. Mezi Poláky byl zaznamenán srovnatelný, respektive dokonce nepatrně vyšší podíl těch, kdo očekávají, že se ekonomická situace v jejich zemi v nadcházejícím obdobílepší (31 %), ovšem na druhé straně více než pětina (22 %) Poláků předpokládá, že se ekonomická situace u nich bude zhoršovat, což dává rozdíl 9 procentních bodů ve prospěch zlepšení. Zcela srovnatelný rozdíl o velikosti 8 procentních bodů vidíme i v případě České republiky, ovšem při celkově nižších podílech očekávaného zlepšení (26 %) i zhoršení (18 %) a při výrazně vyšším podílu těch, kdo si myslí, že se ekonomická situace v zemi nebude v nadcházejícím období měnit (49 % v ČR, 37 % v Polsku). Mezi Slováky pak necelá pětina (18 %) očekává zlepšení ekonomické situace, jen o jeden procentní bod méně Slováků čeká její zhoršení a téměř třípětinová většina (57 %) nepředpokládá výraznější posun tím či oním směrem. Tato odpověď, že se situace nezmění, je přitom nejčastějším očekáváním ve všech zkoumaných zemích, byť výrazně nejčastější je právě na Slovensku a v Maďarsku, kde tvoří výraznou nadpoloviční většinu, o něco méně v ČR, kde zaujímá zhruba polovinu odpovědí, a nejméně v Polsku, kde tvoří již jen o málo více než třetinu.

Statisticky významný posun oproti předchozímu výzkumu z léta roku 2016 nastal ve formě určitého zlepšení v případě Maďarska, Polska i Slovenska, mírný pozitivní posun v případě ČR nepřekročil rámec výběrové chyby.

Tabulka 3: Hodnocení materiálních životních podmínek domácností⁷ (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi dobré	6	20	2	3
dobré	42	36	27	33
ani dobré, ani špatné	39	38	48	46
špatné	11	4	19	14
velmi špatné	2	2	4	3
neví	0	0	0	1

Pozn.: Procenta ve sloupci.

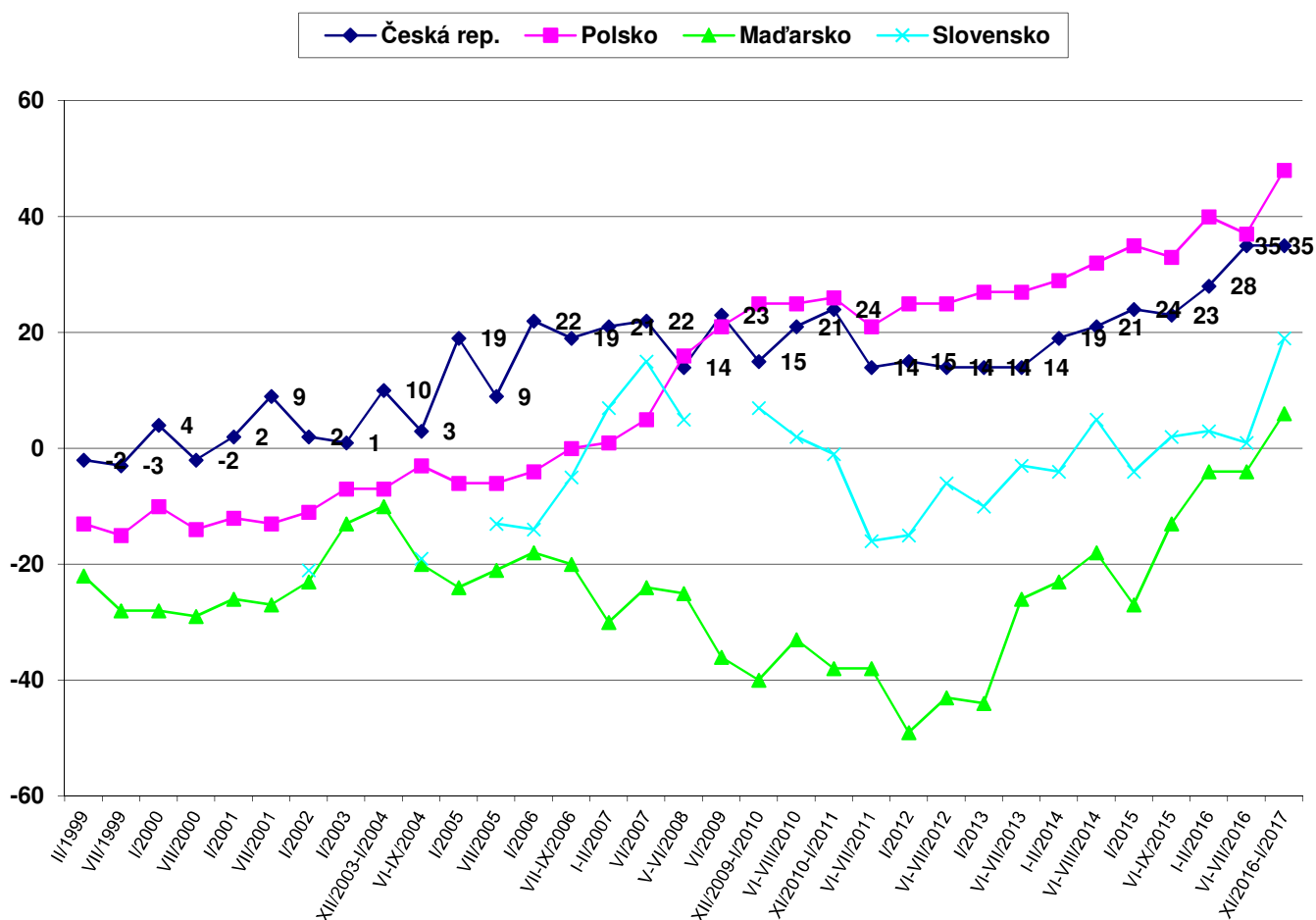
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 9. - 22. 1. 2017, 1039 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 7. - 15. 1. 2017, 1045 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 13. - 23. 1. 2017, 999 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 23. - 29. 11. 2016, 1008 respondentů starších 18 let.

Materiální životní podmínky svých domácností hodnotí respondenti ve všech čtyřech zkoumaných zemích častěji kladně než záporně, což je situace, která se ve výzkumech od roku 1999 objevila vůbec poprvé. V Polsku, kde je hodnocení relativně nejpříznivější, podíl pozitivního hodnocení materiálních životních podmínek dosáhl úrovně nadpoloviční většiny (56 %), zatímco negativní hodnocení bylo zřetelně pod úrovní desetiny (6 %). Mezi českými občany pozitivní vyjádření uvedla prakticky polovina (48 %) dotázaných, podíl negativních vyjádření pak úroveň jedné desetiny lehce převyšoval (13 %). Na Slovensku pozitivní hodnocení dosáhlo úrovně mírně převyšující jednu třetinu (36 %), zatímco negativní hodnocení činilo asi šestinu (17 %). Mezi obyvateli Maďarska, kteří již tradičně hodnotí materiální životní podmínky svých domácností nejskeptičtěji, je jako dobré hodnotí 29 % z nich, jako špatné pak necelá čtvrtina (23 %), čímž vůbec poprvé od roku 1999 v jejich případě došlo k tomu, že podíl pozitivního hodnocení materiálních životních podmínek převážil nad podílem negativního hodnocení.

Oproti létu roku 2016 se hodnocení materiálních životních podmínek domácností významně zlepšilo v Polsku, na Slovensku a v Maďarsku. V České republice pak nedošlo oproti červnovému šetření k žádnému posunu. Pro všechny čtyři země ovšem platí, že aktuální hodnocení materiálních životních podmínek domácností je vůbec nejlepší za celou dobu realizace srovnatelných měření od roku 1999 (viz graf 3).

⁷ Otázka: „Jak byste hodnotil současné materiální životní podmínky Vaší domácnosti? Jako velmi dobré, spíše dobré, ani dobré, ani špatné, spíše špatné, velmi špatné?“

Graf 3: Hodnocení materiálních životních podmínek domácnosti – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi dobré“ a „dobré“ a součtem podílů „špatné“ a „velmi špatné“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

Tabulka 4: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácností⁸ (%)

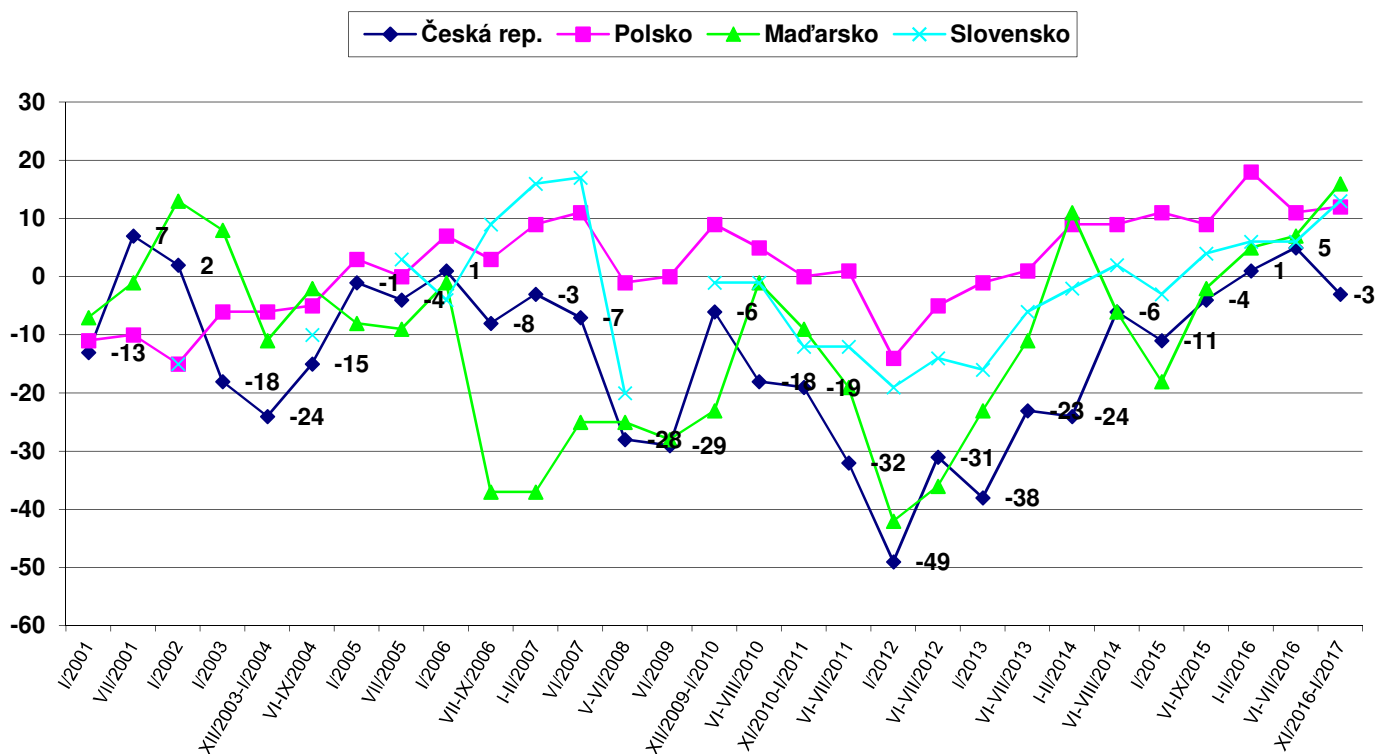
	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi se zlepší	1	2	2	1
trochu se zlepší	16	19	22	21
nezmění se	58	70	65	62
trochu se zhorší	17	7	6	7
velmi se zhorší	3	2	2	2
neví	5	0	3	7

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 9. - 22. 1. 2017, 1039 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 7. - 15. 1. 2017, 1045 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 13. - 23. 1. 2017, 999 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 23. - 29. 11. 2016, 1008 respondentů starších 18 let.

⁸ Otázka: „Myslíte si, že se v tomto roce Vaše materiální životní podmínky velmi zlepší, trochu zlepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?“

Graf 4: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi se zlepší“ a „trochu se zlepší“ a součtem podílů „trochu se zhorší“ a „velmi se zhorší“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

Z hlediska budoucího vývoje materiálních podmínek ve všech zemích naprostá většina respondentů v rozmezí zhruba od třetí pětiny do sedmi desetin nepředpokládá ani zlepšení, ani zhoršení současného stavu, přičemž podíly těch, kdo počítají se zlepšením, v Maďarsku, na Slovensko a v Polsku velmi podobným způsobem mírně, ale statisticky významně převažují nad podíly očekávaného zhoršení. Podíly zlepšení se zde ve všech případech pohybují mezi jednou pětinou a jednou čtvrtinou, podíly zhoršení tvoří prakticky shodně necelou desetinu. V případě České republiky se očekávání dalšího vývoje materiálních životních podmínek jeví jako poněkud skeptičtější, když zlepšení očekává jen šestina respondentů, zatímco se zhoršením počítá pětina.

V porovnání s létem roku 2016 došlo v případě České republiky k mírnému zhoršení očekávání vývoje materiálních životních podmínek domácností, což představuje přerušení dosavadního trendu převažujícího zlepšování očekávání vývoje materiálních životních podmínek domácností, které je patrné již od druhé poloviny roku 2012 (s několika krátkodobými výkyvy). Zda půjde o trvalejší jev, nebo zda jde opět jen o krátkodobou změnu, to ukáží až následující výzkumy. V případě Maďarska a Slovenska pak můžeme vidět naopak mírné zlepšení očekávání vývoje materiálních životních podmínek domácností. V Polsku jsou pak aktuální očekávání srovnatelná s těmi z léta 2016. Navzdory výkyvům přitom platí, že aktuální očekávání jsou ve všech zemích výrazně lepší, než byla na počátku roku 2012 (viz graf 4).

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v17-01</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>9. - 22. 1. 2017</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1039</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>244</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>EV.10, EV.11, EU.33, EU.34</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>ev170330</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>30. března 2017</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

|